

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

1^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 3 Απριλίου 2023 με την εξής σύνθεση: Ιωάννης - Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Πρόεδρος, Αικατερίνη Ζερβού, Μέλος – Εισηγήτρια και Αθηνά Μπουζιούρη, Μέλος.

Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με ημερομηνία 23.02.2023 και Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ 245/24.02.2023 του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και το διακριτικό τίτλο «...» (στο εξής «η προσφεύγουσα»), που εδρεύει στην ..., οδός ... αρ. ... και εκπροσωπείται νόμιμα.

-Κατά της ... (στο εξής «η αναθέτουσα αρχή») νόμιμα εκπροσωπούμενης.

=====

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα ζητά την ακύρωση της απόφασης της αναθέτουσας αρχής με αριθμό 1048/9/10.02.2023, με την οποία εγκρίθηκε το Πρακτικό Ι της Επιτροπής Διαγωνισμού, κατά το μέρος αυτής με το οποίο αποφασίσθηκε η απόρριψη της τεχνικής προσφοράς της και η μη αξιολόγηση και βαθμολόγησή της.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο ποσού 5.322,59 ευρώ, σύμφωνα με τα άρθρα 363 ν. 4412/2016 και 5 πδ 39/2017 και την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης (κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου: ...).

Αριθμός Απόφασης: 609 / 2023

2. Με τη διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής με αριθμό .../2022 προκηρύχθηκε ανοικτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός με αντικείμενο την ανάδειξη αναδόχου για την «...» συνολικής εκτιμώμενης αξίας 1.064.518,00 ευρώ πλέον ΦΠΑ 24%. Ως κριτήριο ανάθεσης ορίστηκε αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς με βάση τη βέλτιστη σχέση ποιότητας – τιμής. Η Διακήρυξη αναρτήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις 18.10.2022 (ΑΔΑΜ: ...) και στο ΕΣΗΔΗΣ, μέσω του οποίου διενεργείται ο διαγωνισμός με συστημικό α/α

3. Ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του, της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, της νομικής φύσης και της δραστηριότητας που η ... ασκεί ως αναθέτουσα αρχή και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, υπάγεται στις διατάξεις του ν. 4412/2016 και μάλιστα του Βιβλίου Ι αυτού. Συνακόλουθα, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου ΙV του νόμου αυτού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 345 παρ. 1 και στο άρθρο 379 παρ. 7 αυτού, όπως ισχύουν, η δε ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

4. Η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, καθόσον κατατέθηκε στις 23.02.2023 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, η δε προσβαλλομένη κοινοποιήθηκε στους ενδιαφερόμενους διά μέσου της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 14.02.2023, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του πδ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΕΑΔΗΣΥ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

5. Με την Πράξη του Προέδρου του 1^{ου} Κλιμακίου με αριθμό 356/2023 ορίστηκε η εισηγήτρια και η ημερομηνία συζήτησης της προσφυγής, ενώ στις 10.03.2023 η αναθέτουσα αρχή απέστειλε εμπρόθεσμα τις απόψεις της με ημερομηνία 09.03.2023, με τις οποίες ζητά την απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής και η προσφεύγουσα υπέβαλε παραδεκτά στις 15.03.2023 το Υπόμνημά της με όμοια ημερομηνία επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής.

6. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του πδ 39/2017 προβλέπεται ότι: *«Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».*

7. Με τον πρώτο λόγο η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι εσφαλμένα απορρίφθηκε η προσφορά της με την αιτιολογία ότι το υποβληθέν χρονοδιάγραμμα αποκλίνει του συνολικού χρόνου περαίωσης, όπως αυτός προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, καθώς, όπως ισχυρίζεται, το χρονοδιάγραμμα που υπέβαλε είναι πλήρες και σύμφωνο με τις απαιτήσεις της Διακήρυξης. Ειδικότερα, ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με τη διακήρυξη, η οποία επαναλαμβάνει αυτούσια τη νομοθετική πρόβλεψη του άρθρου 184 του ν. 4412/2016, η συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικείμενου της σύμβασης περιλαμβάνει το συνολικό χρονικό διάστημα για την εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικείμενου της σύμβασης, καθώς και κάθε είδους υποστηρικτικών μελετών που περιλαμβάνονται στη σύμβαση, από τη χορήγηση της σχετικής εντολής για την εκπόνηση σταδίου μελέτης μέχρι την υποβολή του, και ανέρχεται σε δώδεκα (12) μήνες, ενώ δεν περιλαμβάνει τους επιπρόσθετους χρόνους, νοουμένου ρητά ως τέτοιου και του χρόνου που θα απαιτηθεί για την έγκριση των μελετών, ήτοι του χρόνου που εκκινεί μετά την υποβολή τους και οριοθετεί το πέρας του αμιγώς μελετητικού χρόνου για κάθε παραδοτέο. Επίσης, με το δεύτερο λόγο η προσφεύγουσα ισχυρίζεται συναφώς ότι συντρέχει περίπτωση ασάφειας των εγγράφων της σύμβασης λόγω του γεγονότος ότι η μεμονωμένη φράση που συμπεριλαμβάνεται στο Τεύχος Τεχνικού Αντικείμενου και αθροίζει στη συνολική προθεσμία της σύμβασης και τους επιπρόσθετους χρόνους, έρχεται σε καταφανή αντίθεση προς το λοιπό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού και συγκεκριμένα προς το άρθρο 12.3 της Διακήρυξης, τις λοιπές προβλέψεις του άρθρου 4 του Τεύχους Τεχνικού Αντικείμενου, του άρθρου 184 παρ. 1 του ν.

Αριθμός Απόφασης: 609 / 2023

4412/2016, στο οποίο ρητά παραπέμπουν οι ανωτέρω προβλέψεις και το άρθρο 21.1.2 της Διακήρυξης αλλά και προς τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της τυπικότητας και εν τέλει του ελεύθερου ανταγωνισμού. Σχετικά δε με την προφορά της, ισχυρίζεται ότι σύμφωνα με το προσφερόμενο χρονοδιάγραμμα ο καθαρός μελετητικός χρόνος **και** ο επιπρόσθετος εκτείνονται σε διάστημα περίπου 15,5 μηνών, ενώ αν αφαιρεθεί από το παραπάνω χρονικό διάστημα ο επιπρόσθετος χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ των παραδοτέων Υποφάσεων της μελέτης και αφορά στο διάστημα που απαιτείται για τις εγκρίσεις από τις αρμόδιες υπηρεσίες, τότε προκύπτει ότι το συνολικό χρονοδιάγραμμα για την περαίωση του αντικειμένου της σύμβασης ανέρχεται σε 11,5 μήνες. Από την εξέταση του ηλεκτρονικού φακέλου της υπόθεσης, της ισχύουσας νομοθεσίας και νομολογίας, του κανονιστικού πλαισίου της διακήρυξης, καθώς και την εκτίμηση των εκατέρωθεν προβαλλόμενων ισχυρισμών επί των παραπάνω λόγων προσφυγής προκύπτουν τα εξής:

8. Η διακήρυξη, η οποία αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους, προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕλΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.), ορίζει σχετικά τα εξής:

Στο άρθρο 12 «Αντικείμενο - Εκτιμώμενη αξία – Χρηματοδότηση – Προθεσμίες της σύμβασης» και συγκεκριμένα στην παρ. 12.3 προβλέπεται ότι *«Ως ημερομηνία έναρξης των προθεσμιών της σύμβασης του Αναδόχου ορίζεται η ημερομηνία υπογραφής του συμφωνητικού. Η συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικειμένου της σύμβασης ορίζεται σε δώδεκα (12) μήνες από την υπογραφή του συμφωνητικού. Οι Τμηματικές προθεσμίες περιγράφονται στο Κεφ. 4 «Προϋπολογισμός σύμβασης - Χρονοδιάγραμμα» του τεύχους «Τεχνικό Αντικείμενο». Η αναθέτουσα αρχή διατηρεί το δικαίωμα να ορίσει, κατά την υπογραφή του συμφωνητικού, μεταγενέστερο χρόνο έναρξης των προθεσμιών της σύμβασης»*. Επίσης, στην υποσημείωση 66, στην οποία υπάρχει ρητή παραπομπή από τον παραπάνω όρο, προβλέπεται

Αριθμός Απόφασης: 609 / 2023

ότι «Πρβλ. διατάξεις του άρθρου 184, παρ. 1 και 4 του Ν. 4412/2016. Σημειωτέον ότι η συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικειμένου της σύμβασης περιλαμβάνει το συνολικό χρονικό διάστημα για την εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικειμένου της σύμβασης, καθώς και κάθε είδους υποστηρικτικών μελετών που περιλαμβάνονται στη σύμβαση, από τη χορήγηση της σχετικής εντολής για την εκπόνηση σταδίου μελέτης μέχρι την υποβολή του, ενώ αν ο ανάδοχος υποχρεωθεί να επανυποβάλει προς έγκριση μελέτη, επειδή η Υπηρεσία έκρινε ότι η υποβληθείσα χρειάζεται διορθώσεις, ο χρόνος καθυστέρησης βαρύνει τον ανάδοχο και δεν δικαιολογεί παράταση της προθεσμίας ούτε οδηγεί σε αναστολή της συνολικής προθεσμίας εκπόνησης της μελέτης».

Επίσης, στο Τεύχος «Συγγραφή Υποχρεώσεων», το οποίο έχει ενταχθεί στο κανονιστικό πλαίσιο της Διακήρυξης, και συγκεκριμένα στους όρους 2.1.3 και 2.1.4 αυτού ορίζεται ότι «Συμβατικός χρόνος εκτέλεσης της σύμβασης είναι η συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικειμένου της σύμβασης όπως αυτός προσδιορίζεται στην Διακήρυξη του διαγωνισμού. Η έναρξη της συνολικής και των τυχόν τμηματικών προθεσμιών συμπίπτει, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο ιδιωτικό συμφωνητικό, με την επομένη της υπογραφής του. Τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν στην εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικειμένου, οι τμηματικές προθεσμίες και ο επιπρόσθετος χρόνος που περιλαμβάνει καθυστερήσεις για τις οποίες δεν ευθύνεται ο Ανάδοχος περιγράφονται λεπτομερώς στο Κεφ.4 “Προϋπολογισμός Σύμβασης – Χρονοδιάγραμμα” του Τεχνικού Αντικείμενου».

Ακόμα, στο Τεύχος «Τεχνικό Αντικείμενο», το οποίο έχει επίσης ενταχθεί στο κανονιστικό πλαίσιο της Διακήρυξης και συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο 4 αυτού με τίτλο «ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ – ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ», ορίζεται σχετικά ότι «(...) Συμβατικός χρόνος εκτέλεσης της σύμβασης είναι η συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικειμένου της σύμβασης όπως αυτός προσδιορίζεται στην προκήρυξη του διαγωνισμού αλλά και στο άρθρο 184, παρ. 1, του Ν. 4412/2016. Η έναρξη της συνολικής και των τμηματικών προθεσμιών συμπίπτει, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο ιδιωτικό συμφωνητικό, με την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης.

Στο παρόν «Τεχνικό Αντικείμενο» περιλαμβάνεται πίνακας κωδικοποίησης στον οποίο αναγράφεται ο εκτιμώμενος συνολικός καθαρός χρόνος

εκπόνησης κάθε επί μέρους σταδίου μελέτης. Με βάση τον πίνακα αυτό, στη φάση του διαγωνισμού, οι ενδιαφερόμενοι θα συντάξουν χρονοδιάγραμμα εκπόνησης των μελετών, το οποίο και αποτελεί στοιχείο της τεχνικής προσφοράς τους, και από το οποίο θα προκύπτει ο καθαρός χρόνος εκπόνησης του συνόλου του μελετητικού έργου και ο επιπρόσθετος χρόνος που περιλαμβάνει τις καθυστερήσεις για τις οποίες δεν ευθύνεται ο ανάδοχος. Ο καθαρός χρόνος του πίνακα κωδικοποίησης περιλαμβάνει αφ' ενός μεν τον χρόνο εκπόνησης της μελέτης, αφ' ετέρου δε τον χρόνο για τυχόν απαιτούμενες επανυποβολές, και είναι δυνατόν στο χρονοδιάγραμμα, το οποίο θα υποβάλουν οι μετέχοντες στο διαγωνισμό, να μοιράζεται σε δυο ή περισσότερα τμήματα με ενδιάμεσο επιπρόσθετο χρόνο για ελέγχους, εγκρίσεις κ.λπ.

Στο υποβαλλόμενο χρονοδιάγραμμα **θα αναγράφονται οι καθαροί χρόνοι σύνταξης των μελετών** του παρόντος αντικειμένου, για κάθε στάδιο και κατηγορία μελέτης, τα ακριβή σημεία έναρξης και λήξης κάθε μελετητικής δράσης, **ο επιπρόσθετος χρόνος για κάθε είδους καθυστερήσεις για τις οποίες δεν ευθύνεται ο ανάδοχος**, όπως χρόνος για έλεγχο και έγκριση μελετών, για ερευνητικές εργασίες, εργαστηριακούς ελέγχους και υποστηρικτικές μελέτες που εκτελούνται από άλλους αναδόχους, εγκρίσεις και συναινέσεις άλλων υπηρεσιών ή φορέων κ.λπ., έτσι ώστε να τηρείται η συνολική προθεσμία ολοκλήρωσης του μελετητικού έργου, όπως αναγράφεται στον πίνακα κωδικοποίησης.

Το παραπάνω χρονοδιάγραμμα είναι δεσμευτικό για τον ανάδοχο και με βάση αυτό, σε διάστημα ενός μηνός από την υπογραφή του ιδιωτικού συμφωνητικού, θα συντάξει λεπτομερές πρόγραμμα με χρήση συστήματος προγραμματισμού, που θα βασίζεται σε λογική δικτύου με χρήση λειτουργικού Η/Υ για καθορισμό της κρίσιμης πορείας (*critical path analysis, CPA*) π.χ. το *Primavera(...)*.

Αν μετατίθεται το καθορισμένο χρονικό σημείο έναρξης της μελετητικής δράσης, το οποίο αναγράφεται στο πρόγραμμα, χωρίς ευθύνη του αναδόχου, ο ανάδοχος δικαιούται αντίστοιχη παράταση προθεσμίας.

Σε περίπτωση μη τήρησης, λόγω αποκλειστικής υπαιτιότητας του αναδόχου, της συνολικής προθεσμίας της σύμβασης ή των τμηματικών προθεσμιών του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, ο ανάδοχος βαρύνεται με τις ποινικές

Αριθμός Απόφασης: 609 / 2023

ρήτρες, που αναφέρονται στο άρθρο 6 της Σ.Υ. Σε περίπτωση κατά την οποία μία μελέτη ή στάδιο μελέτης χαρακτηρίζεται «Αναθεώρηση και Επανυποβολή», η επανυποβολή θα γίνεται σε διάστημα 30 ημερών από την γνωστοποίηση στον ανάδοχο, εκτός αν ο υπεύθυνος επισκόπησης ορίσει μεγαλύτερη προθεσμία. Τυχόν καθυστέρηση της επανυποβολής, πέραν των 30 ημερών ή της οριζόμενης στην επισκόπηση προθεσμίας, θα επιφέρει ποινικές ρήτρες καθυστέρησης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 της Σ.Υ. για υπέρβαση τμηματικής προθεσμίας.

Εάν η επανυποβολή ζητήθηκε επειδή η υποβληθείσα μελέτη χρειάζεται διορθώσεις και συμπληρώσεις, ο χρόνος καθυστέρησης δεν δικαιολογεί παράταση της προθεσμίας. Αν η επανυποβολή ζητήθηκε λόγω αλλαγών ή διορθώσεων, για τις οποίες δεν ευθύνεται ο ανάδοχος, παρατείνεται η αρχική προθεσμία για χρόνο ίσο με τον χρόνο που ορίστηκε για την επανυποβολή.
(...)

Ο συνολικός συμβατικός χρόνος ολοκλήρωσης του μελετητικού έργου ανέρχεται σε δώδεκα (12) μήνες. **Οι καθαροί χρόνοι και ο επιπρόσθετος χρόνος του χρονοδιαγράμματος που θα υποβάλουν οι ενδιαφερόμενοι στην τεχνική προσφορά τους δεν πρέπει να υπερβαίνουν τον αριθμό των δώδεκα (12) μηνών.** Αντιθέτως είναι δυνατόν να συντομευτεί ο χρόνος αυτός, υπό τον όρο ότι η κάθε συντόμευση θα αιτιολογείται πλήρως από την οργανωτική αποτελεσματικότητα της ομάδας μελέτης, σε συνδυασμό με τη στελέχωσή της, την αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία της προτεινόμενης μεθοδολογίας, την αξιοποίηση του εξοπλισμού και την απασχόληση του υποψηφίου και της ομάδας του από εκπονούμενες μελέτες και παρεχόμενες υπηρεσίες».

Τέλος, στο άρθρο 184 του ν. 4412/2016 με τίτλο «Προθεσμίες – Χρονοδιάγραμμα» ορίζεται ότι «1. Στα έγγραφα της σύμβασης για την ανάθεση μελέτης και στη σύμβαση που συνάπτεται, ορίζεται η προθεσμία για την περαίωση του συνολικού αντικείμενου της σύμβασης (συνολική) και επιπλέον, εφόσον απαιτείται, προθεσμίες για την ολοκλήρωση συγκεκριμένων τμημάτων ή και σταδίων μελετών της σύμβασης (τμηματικές). Στη συνολική προθεσμία περιλαμβάνονται τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν στην εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικείμενου της σύμβασης, από τη χορήγηση της σχετικής εντολής για την εκπόνηση σταδίου μελέτης μέχρι την

υποβολή του. Επίσης, περιλαμβάνονται και κάθε είδους υποστηρικτικές μελέτες. Η προθεσμία εκπόνησης αναστέλλεται αυτοδίκαια κατά τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν ενέργειες της αναθέτουσας αρχής για την έγκριση υποβληθείσας μελέτης, ήτοι από την υποβολή σταδίου μελέτης μέχρι τη χορήγηση της εντολής για την εκπόνηση του επόμενου σταδίου. Εφόσον, σημειώνονται άλλες καθυστερήσεις κατά την εκπόνηση είτε από υπαιτιότητα του αναδόχου είτε χωρίς υπαιτιότητα αυτού, χορηγούνται από την Προϊσταμένη Αρχή αντίστοιχες παρατάσεις».

9. Από τα παραπάνω οριζόμενα στους σχετικούς και εφαρμοστέους όρους της διακήρυξης καθώς και στα Τεύχη, στα οποία αυτοί ρητά παραπέμπουν και αποτελούν μέρος του κανονιστικού πλαισίου της διακήρυξης, τους οποίους η προσφεύγουσα είχε αποδεχθεί στο σύνολό τους με την ανεπιφύλακτη συμμετοχή της στον επίμαχο διαγωνισμό (πρβλ ΣΤΕ ΕΑ 275/2018, 173/2017, 270/2014 5μ., 279/2016 Ολ., 48/2017 σκ.14 κ.α.) και ιδίως από τη διατύπωση που περιλαμβάνεται στο Κεφάλαιο 4 του Τεύχους «Τεχνικό Αντικείμενο», σύμφωνα με την οποία ορίζεται ρητά ότι **«Οι καθαροί χρόνοι και ο επιπρόσθετος χρόνος του χρονοδιαγράμματος που θα υποβάλουν οι ενδιαφερόμενοι στην τεχνική προσφορά τους δεν πρέπει να υπερβαίνουν τον αριθμό των δώδεκα (12) μηνών»** δεν καταλείπεται αμφιβολία περί του ότι το αμιγές χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση του επίμαχου συμβατικού αντικειμένου, ήτοι την εκπόνηση των επίμαχων μελετών είναι 12 μήνες. Στο παραπάνω χρονικό διάστημα των 12 μηνών, σύμφωνα με προηγούμενο εδάφιο του ίδιου κεφαλαίου του Τεύχους «Τεχνικό Αντικείμενο» περιλαμβάνονται τόσο οι «καθαροί χρόνοι», δηλαδή ο χρόνος που απαιτείται για τη σύνταξη των μελετών, όσο και ο «επιπρόσθετος χρόνος», δηλαδή ο χρόνος που θα δαπανηθεί σε καθυστερήσεις, για τις οποίες δεν ευθύνεται ο ανάδοχος, όπως ο χρόνος που απαιτείται για τον έλεγχο και την έγκριση μελετών. Το γεγονός δε ότι, όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, ο όρος 12.3 της διακήρυξης ρητά, πράγματι, παραπέμπει στο αρ. 184 του ν. 4412/2016, δεν διαφοροποιεί τα παραπάνω. Και αυτό γιατί στο παραπάνω άρθρο ορίζεται ότι στη συνολική προθεσμία περιλαμβάνονται τα χρονικά διαστήματα, που αφορούν στην εκπόνηση του αμιγώς μελετητικού αντικειμένου της σύμβασης, χωρίς να αναφέρεται ρητά ότι δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος τυχόν καθυστερήσεων ή ο χρόνος που απαιτείται για την έγκριση του εκπονηθέντος

μελετητικού αντικείμενου. Αντίθετα, στο άρθρο αυτό αναφέρεται ότι στη συνολική προθεσμία περιλαμβάνεται το χρονικό διάστημα από τη χορήγηση της σχετικής εντολής για την εκπόνηση σταδίου μελέτης μέχρι την υποβολή του και όπως ορθά ισχυρίζεται και η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί το συμβατικό αντικείμενο περαιωμένο και να έχει υποβληθεί μάλιστα στην αναθέτουσα αρχή, χωρίς να έχει προηγουμένως εγκριθεί το αντικείμενο αυτής. Κατά συνέπεια, ως συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικείμενου της σύμβασης νοείται το χρονικό διάστημα από την υπογραφή της σύμβασης μέχρι την έκδοση της απόφασης έγκρισης του συνόλου των μελετών, στο οποίο περιλαμβάνεται και το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τις σχετικές εγκρίσεις των μελετών, κατά τη ρητή διατύπωση του Κεφαλαίου 4 του Τεύχους «Τεχνικό Αντικείμενο», και όχι μόνο το χρονικό διάστημα εκπόνησης του μελετητικού αντικείμενου. Τέλος, όπως επίσης ορθά ισχυρίζεται η αναθέτουσα αρχή, πέρα από τη ρητή διατύπωση του παραπάνω Κεφαλαίου 4, στο γεγονός ότι στο συνολικό χρονοδιάγραμμα των 12 μηνών περιλαμβάνονται και οι επιπρόσθετοι χρόνοι, που θα απαιτηθούν για τις απαραίτητες εγκρίσεις, συνηγορεί και το γεγονός ότι οι παραδοτέες μελέτες θα μπορούσαν να εκπονηθούν ενώ παράλληλα θα επικαλύπτεται μέρος του χρόνου εκπόνησης της μίας με το χρόνο έγκρισης κάποιας άλλης. Στην περίπτωση αυτή δεν θα χρειαστεί να υπολογισθεί στο χρονοδιάγραμμα του συμμετέχοντος χρόνος, ο οποίος θα αφιερωθεί μόνο στην έγκριση κάποιας μελέτης και κατά τούτο δεν θα αποτελεί «αμιγώς μελετητικό χρόνο» που θα πρέπει και να αφαιρεθεί από το δηλωθέν χρονοδιάγραμμα, καθώς κατά τον ίδιο χρόνο θα είναι δυνατή η παράλληλη εκπόνηση άλλης μελέτης, η οποία βεβαίως εντάσσεται στο «αμιγώς μελετητικό αντικείμενο».

10. Μετά τα παραπάνω γίνεται δεκτό ότι ορθά η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας με την αιτιολογία ότι το υποβληθέν χρονοδιάγραμμα αποκλίνει του συνολικού χρόνου περαίωσης, όπως αυτός προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης, καθώς όπως και η ίδια δεν αρνείται, το συνολικό εκ μέρους της χρονοδιάγραμμα είναι περίπου 15,5 μήνες, ενώ δεν μπορεί νόμιμα να αφαιρεθεί από το χρόνο αυτό το διάστημα που θα απαιτηθεί για τις απαραίτητες εγκρίσεις των μελετών, δεδομένου ότι κατά το κανονιστικό πλαίσιο της επίμαχης διακήρυξης ρητά ορίζεται ότι οι καθαροί

Αριθμός Απόφασης: 609 / 2023

χρόνοι και ο επιπρόσθετος χρόνος του χρονοδιαγράμματος που θα υποβάλουν οι ενδιαφερόμενοι στην τεχνική προσφορά τους δεν πρέπει να υπερβαίνουν τον αριθμό των δώδεκα (12) μηνών.

11. Επίσης, σχετικά με τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας περί ασάφειας των εγγράφων της σύμβασης θα πρέπει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με την κρίση του ΔΕΕ «στη σκέψη 42 της αποφάσεως *SIAC Construction (C-19/00, EU:C:2001:553)*, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα κριτήρια αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη του διαγωνισμού, κατά τρόπο που να επιτρέπει σε όλους τους διαγωνιζόμενους οι οποίοι είναι ευλόγως ενημερωμένοι και επιδεικνύουν τη συνήθη επιμέλεια να τα ερμηνεύουν κατά τον ίδιο τρόπο. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει αν ο ενδιαφερόμενος διαγωνιζόμενος αδυνατούσε όντως να κατανοήσει τα επίμαχα κριτήρια αναθέσεως ή αν πρέπει να θεωρηθεί ότι είχε τη δυνατότητα να τα κατανοήσει βάσει του κριτηρίου του ευλόγως ενημερωμένου διαγωνιζόμενου που επιδεικνύει τη συνήθη επιμέλεια.» (βλ. Απόφαση ΔΕΕ της 12ης Μαρτίου 2015, C-538/13 (*eVigiloLtd*) σκέψεις 54-55, πρβλ. Προτάσεις της Γενικής Εισαγγελέως, Eleanor Sharpston της 2ης Σεπτεμβρίου 2018, Υπόθεση C375/17 (*StanleyInt. BettingLtd*) σκέψη 71)». Από την παραπάνω κρίση του Δικαστηρίου προκύπτει αφενός το γεγονός ότι τα οριζόμενα στα συμβατικά τεύχη έχουν όμοια ισχύ με τους όρους της προκήρυξης του διαγωνισμού και αφετέρου ότι εναπόκειται στην κρίση του δικαστηρίου, και κατ' αναλογία κατά το στάδιο της προηγούμενης ενδικοφανούς διαδικασίας στην ΕΑΔΗΣΥ, να ελέγξει αν ο εύλογα ενημερωμένος διαγωνιζόμενος αδυνατούσε να κατανοήσει δικαιολογημένα τους όρους αυτών. Στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορεί να γίνει δεκτό, κατόπιν και των όσων κρίθηκαν παραπάνω, ότι συντρέχει περίπτωση ασάφειας, καθώς η διατύπωση του Κεφαλαίου 4 του Τεύχους «Τεχνικό Αντικείμενο», σύμφωνα με την οποία ορίζεται ότι οι καθαροί χρόνοι και ο επιπρόσθετος χρόνος του χρονοδιαγράμματος δεν πρέπει να υπερβαίνουν τον αριθμό των δώδεκα (12) μηνών, δεν αποτελεί μια μεμονωμένη φράση, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, αλλά ρητή απαίτηση της διακήρυξης.

12. Επίσης, σε αντίθεση με τα όσα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η παραπάνω πλημμέλεια δεν είναι δεκτική διόρθωσης ύστερα από κλήση της σε συμπλήρωση της προσφοράς της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο αρ. 102 του ν. 4412/2016, καθώς αυτό θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη τροποποίηση της προσφοράς της. Και αυτό γιατί οι εφαρμοστέες, σύμφωνα με το άρθρο 18 ν. 4412/2016, στις ανοιχτές διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων αρχές της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζόμενων και της διαφάνειας απαγορεύουν κατ' αρχήν κάθε διαπραγμάτευση μεταξύ αναθέτουσας αρχής και προσφέροντος, πράγμα που συνεπάγεται ότι μία προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (πρβλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 4^{ης} Μαΐου 2017, Esaprojekt sp. z o.o., C-387/14, σκ. 37, της 7ης Απριλίου 2016, PARTNER Apelski Dariusz, C-4=324/14, σκ., της 10ης Οκτωβρίου 2013, σκ. 62, Manova A/S, C-336/12, σκ. 31 κ.α.). Σε κάθε περίπτωση, η κλήση του προσφέροντος να διευκρινίσει την προσφορά του και η παροχή των σχετικών διευκρινίσεων δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την υποβολή στην πραγματικότητα νέας προσφοράς (βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2019, Klairėdos regiono atliekų tvarkymo centras, C-927/19, σκ. 93 in fine, της 11ης Μαΐου 2017, Archus sp. z o.o. & Gama Jacek Lipik, σκ. 31, Manova, οπ. π., σκ. 36 κ.α.), όπως θα συνέβαινε στην προκειμένη περίπτωση, εάν η προσφεύγουσα, ύστερα από την υποβολή διευκρινίσεων, προέβαινε στην υποβολή διαφορετικών δεδομένων, μειώνοντας το αρχικά υποβληθέν χρονοδιάγραμμα περαίωσης του παραδοτέου. Κατόπιν όλων των παραπάνω, ο πρώτος λόγος και δεύτερος λόγος προσφυγής απορρίπτονται ως αβάσιμοι.

13. Με τον τρίτο λόγο η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης σε ότι αφορά τη βαθμολόγηση των προσφορών των ενώσεων εταιρειών «1.... 2. ...», «1. ... με διακριτικό τίτλο: «...» 2. ... του ... 3. ... του ... 4. «...» με διακριτικό τίτλο: «...» και «...», ... με διακριτικό τίτλο: «...» - «...», είναι πλημμελής, καθώς περιορίζεται σε αυτοτελή παράθεση των παραμέτρων του κάθε κριτηρίου αξιολόγησης, χωρίς ειδικότερη αιτιολογία της βαθμολογίας. Επίσης, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η αναθέτουσα αρχή παρέλειψε να αναφερθεί σε συγκεκριμένα στοιχεία και

Αριθμός Απόφασης: 609 / 2023

κατ' ιδίαν χαρακτηριστικά έκαστης προσφοράς, ώστε να αναδειχθούν τα σημεία συγκριτικής υπεροχής ή υστέρησης της κάθε μίας από αυτές.

14. Ο παραπάνω λόγος προσφυγής προβάλλεται βάσιμα, καθώς, πράγματι, όπως ορθά επισημαίνει η προσφεύγουσα, η Επιτροπή του διαγωνισμού, αν και αναφέρει στο οικείο Πρακτικό της ότι έχει προβεί σε συγκριτική αξιολόγηση των προσφορών των υποψηφίων, στη συνέχεια καταγράφει την αυτοτελή κρίση της για την κάθε μία από τις προσφορές αυτές μεμονωμένα, περιλαμβάνοντας μόνο αξιολογική κρίση για τα κριτήρια που θέτει η διακήρυξη, χωρίς να αναφέρει ρητά τα σημεία υπεροχής ή υστέρησης της μίας προσφοράς έναντι της άλλης, όπως είχε την υποχρέωση, εφόσον πρόκειται για ανάθεση μελέτης. Δηλαδή, αν και μνημονεύεται στο οικείο Πρακτικό η συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των προσφορών, δεν έχει αποτυπωθεί αυτή ρητά, αντίθετα η Επιτροπή του διαγωνισμού αρκέστηκε σε χαρακτηρισμούς επί των Κριτηρίων (π.χ. «πολύ καλή», «άριστη»), η οποίοι δεν αρκούν για την αιτιολόγηση της τελικής συνολικής βαθμολογίας και πολύ περισσότερο για την ανάδειξη των σημείων, στα οποία μια προσφορά υπερτερεί έναντι άλλης, που κατατάχθηκε χαμηλότερα στον πίνακα κατάταξης. Συνεπώς, ο τρίτος λόγος προσφυγής γίνεται δεκτός ως βάσιμος.

15. Κατόπιν των παραπάνω σκέψεων, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή θα πρέπει να γίνει δεκτή κατά το σκεπτικό και να επιστραφεί το κατατεθέν παράβολο.

Για τους λόγους αυτούς

- 1.** Δέχεται την προδικαστική προσφυγή σύμφωνα με το σκεπτικό.
- 2.** Ορίζει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 3 Απριλίου 2023 και εκδόθηκε στις 24 Απριλίου 2023 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ- ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ